– 1997. Diptera collected with Malaise traps in the Kostomuksha Nature Reserve. - In: Lindholm, T., Heikkilä, R. & Heikkilä, M. (eds). Ecosystems, fauna and flora of the Finnish-Russian Nature Reserve Friendship. Helsinki: Finnish Environmental Institute. pp. 303-309.
Salo, K. 1986. Kivatsu, nature reserve in the Karelian Autonomic Socialist Republic. Luonnon Tutkija 90: 100-106. (In Finnish with English summary).
Soós, A. & Papp, L. 1988. Catalogue of Palaearctic Diptera. Vol. 3: Ceratopogonidae-Mycetophilidae. Akadémiai Kiadó. Budapest.
Storrank, B. 1998. (ed.). Natural Woodlands In the Nordic Countries. – Nord 1986: 6. Nordic Council of Ministers, Copenhagen.
Søli, G.E.E. 1994. Fungus gnats from Jostedalen, West Norway (Diptera: Diadocidiidae and Mycetophilidae). – Fauna norv. Ser. B. 41: 1-12.
Søli, G.E.E., Vockeroth, J.R. & Matile, L. 2000. Families of Sciaroidea. - In: Papp, L. & Darvas, B. (eds). Contributions to a MANUAL OF PALAEARCTIC DIPTERA. Appendix. 9p: 49-92. Science Herald, Budapest.
Tuomikoski, R. 1966. Generic taxonomy of the Exechiini (Dipt., Mycetophilidae). – Ann.Ent.Fenn. 32(2): 159-194.
Väisänen, R. 1981. Umbelliferous stems as overwintering sites for Mycetophilidae (Diptera) and other invertebrates. – Notulae Entomologicae 61: 165-170.
– 1984. A monograph of the Genus *Mycomya* Rondani in the Holarctic region (Diptera, Mycetophilidae). – Acta Zool.Fenn. 177. Helsinki.
Yakovlev, E.B. 1993. Mushrooms and insects associated with them in Petrozavodsk city parks. – Aquilo Ser.Bot. 31: 131-136.
Yakovlev, E.B. & Zaitzev, A.I.1990. On the ecology of fungus-gnats (Diptera, Mycetophilidae) in woodlands of southern Karelia. – Zool.Zurnal 69: 60-69. (In Russian).
Yakovlev, E.B. & Polevoi, A.V. 1997. On the fauna of Diptera, Nematocera of Kivach Nature Reserve. - In: Bachovoj, I.V. (ed.). Flora and fauna of the nature protected territories of Karelia Vol 1: 7-29. Petrozavodsk. (In Russian).
Zaitzev, A.I. 1994. Fungus gnats of the fauna of Russia and adjacent regions. Part 1. – Nauka, Moscow. pp 288. (In Russian).
Zaitzev, A.I. & Økland, B. 1994. Four new species of fungus gnats from Norway (Diptera, Mycetophilidae). – Studia dipterologica 1(2): 181-186.
Zaitzev, A.I. & Polevoi, A.V. 1995. New species of fungus gnats (Diptera, Myoetophilidae) from the Kivach Nature Reserve, Russian Karelia. – Entom.Fennica 6: 185-195.
Zetterstedt, J.W. 1852. Diptera Scandinavie 11:4234.
Økland, B. 1994. Mycetophilidae (Diptera), an insect group vulnerable to forestry practices? A comparison of clearcut, managed and semi-natural spruce forests in southern Norway. – Biodiversity and Conservation 3: 68-85.
– 1996. Unlogged forests: Important sites for preserving the diversity of Mycetophilids (Diptera: Sciaroidea). – Biological Conservation 76: 297-310.
– 1999. New rearing records of forest-dwelling Diptera. – Int.J.Dipterol.Res. 10(3): 133-146.
Økland, B. & Zaitzev, A.I. 1997. Mycetophilids (Diptera, Sciaroidea) from southeastern Norway. – Fauna norv. Ser.B 44: 27-37.

Äntligen en katalog över Tysklands fjärilar

Gaedike, R. & Heinicke, W. 1999. *Verzeichnis der Schmetterlinge Deutschlands* (Entomofauna Germanica 3). Förlag: Prof. Dr. Bernhard Klausnitzer, Postfach 202731, D-16225 Eberswalde, Tyskland. 216 s. Pris 38 DEM + porto.

Flertalet av de fjärilar som vandrar in i Sverige kommer söderifrån, om än ofta över omvägen genom Danmark. Det är därför naturligt att fjärilsamlarna sneglar mot Tyskland och vad som kan finnas där. Egentligen är det endast de som sysslar med storfjärilar som har haft någonting att hämta där i form av makarna Urbahns 642-sidiga och förmodligen numera svåråtkomliga arbete *Die Schmetterlinge Pommerns*, 1939. Naturligtvis har mycket förändrats under de 60 åren därefter och för att få kunskap om småfjärilarna får man gå ännu längre tillbaka, till Heinemanns *Die Schmetterlinge Deutschlands und der Schweiz*,1859-70. Nyligen har emellertid Karsholt & Razowskis katalog *The Lepidoptera*

of Europe, 1996, belyst förekomsten av fjärilsarterna fördelat på de olika europeiska länderna, men som framgår nedan är många av uppgifterna felaktiga.

Den nu föreliggande boken är alltså efterlängtad och infriar högt ställda förväntningar. I första hand talar den om vilka arter som är kända från Tyskland med dess nuvarande gränser och innefattar såväl bofasta som immigranter och tillfälligt införda. Det är heller inte lätt att dra klara gränser mellan dessa kategorier.

I andra hand får man utbredningen fördelad på delstater. Här skulle en svensk önskat sig en enkel karta över dessa. För oss är väl Mecklenburg-Vorpommern mest intressant, eftersom där ingår kusten mot Östersjön med exempelvis Rügen. Men även Schleswig-Holstein söder om Danmark är naturligtvis extra intressant. Bayern, som innefattar nordsidan av Alperna, innehåller många arter som återfinns i våra fjäll.

I tredje hand får man genom olika tecken upplysningar om när de olika arterna senast observerats. Perioderna omfattar tiden före 1900, 1900-1980 och från 1981, varvid man dock inte kan utläsa när arten uppträtt första gången. I osäkra fall står ett ? eller också ges särskilda kommentarer, t.ex.om en art anses utdöd.

Systematik, numrering och nomenklatur följer den europeiska katalogen, vilket underlättar jämförelser. Några nytillkomna arter har inplacerats efter närmaste släkting med tillfogande av en bokstav efter numret, medan den löpande nummerserien bryts för arter som saknas i Tyskland. I några fall har nummerföljden blivit omkastad eller felaktig siffra angivits utan att dock medföra tolkningssvårigheter. Någon förklaring lämnas inte till vissa namnändringar, såsom andra ändelser för arterna i släktet *Tinagma*. *Acleris rufana* har fått ett förargligt extra a före artnamnet, också i det alfabetiska registret. Annars är tryckfelen få.

70 arter anges som icke kända från Tyskland, fast de noterats därifrån i den europeiska katalogen. I verkligheten rör det sig kanske om 100. Exempelvis bland småfjärilarna har strukits ytterligare bortåt 30, från *Ectoedemia klimeschi* till *Duponchelia fovealis*, utan att detta kommenterats. Man saknar information om det omvända, d.v.s. hur många arter som upptagits i den nya katalogen utan att nämnas som förekommande i Tyskland i den europeiska. En ungefärlig uppskattning ger långt över 100 enbart bland småfjärilarna. Många av dem är av olika skäl intressanta också för oss, exempelvis *Celypha doubledayana*, som lätt förväxlas med vanliga arter.

Totalt omfattar listan 3602 arter som anses säkert kända från förbundsrepubliken. 91 % av dem har anträffats också efter 1980 åtminstone i någon delstat, 8 % senast 1900-1980 och 1 % endast före 1900. Liksom i Sverige räcker förmodligen småfjärilsamlarna inte till för att övervaka förändringarna i faunan ens tillnärmelsevis. Ändå kan man nog dra vissa jämförande slutsatser. Som exempel har det praktfulla rosenmottet, *Eurhodope rosella*, inte setts i någon tysk delstat efter 1980. I vårt land finns troligen endast ett litet restbestånd inom mindre än ett hektar, som starkt hotas av "naturvårdande" fårbete, fast arten i rödlistan 1993 upptagits som akut hotad och därför borde kräva bättre insatser. Är det ändrade brukningsformer som bidrar till artens försvinnande också i Tyskland, eller, hemska tanke, också där missriktad naturvård. För storfjärilarnas del kommer väl många arter där "dö ut i tysthet", eftersom det gäller insamlingsförbud utom för kålfjärilar och liknande "skadedjur". Man kan dock förmoda andra orsaker för blåfläckad lövmätare, *Scopula decorata*, som verkar försvinna från många gamla lokaler i båda länderna. Vi kan troligen inte räkna med att hitta mätaren *Cabera leptographa* i Sverige, eftersom den försvunnit från Mecklenburg-Vorpommern.

Bindningen av boken är den numera så populära som snabbt medför "lösbladssystem", något som dock inte bör avskräcka presumtiva köpare. Det finns mycket värdefullt att hämta ur den och fundera över. Den är klart och redigt uppställd med lättläst typsnitt och många synonymer som säkrar tydningen av arterna. Den långa listan på medarbetare med deras specialintressen kan underlätta kontakter med likasinnade. Litteraturförteckningen är imponerande.

Ingvar Svensson